

PATHOS EN GEWELD

Seneca, *Medea, Phaedra, Trojaanse vrouwen*. Vertaald, ingeleid en van aantekeningen voorzien door Piet Schrijvers. Historische Uitgeverij, Groningen 2013. Geb. 304 p. ISBN 978-90-6554-012-6 € 38,50.

De tragedies van Seneca zijn voor een modern publiek lastig toegankelijk. Het zijn loodzware mythologische stukken vol waanzin, woede en geweld. Lange monologen staan er naast flitsende tweegesprekken en eindeloze koorliederen over thema's als 'het lot'. Onevenwichtigheid is troef. Het heftige pathos en de hoge stijl waarin alles wordt gezegd en gezongen helpen ook niet erg. Voor veel West-Europese lezers is het domweg te veel van het goede.

Het is dus niet zo vreemd dat een hedendaagse Nederlandse vertaling van Seneca's stukken lang op zich heeft laten

wachten. Maar nu heeft meestervertaler Piet Schrijvers de handschoen opgepakt. In een eerste boekdeel heeft hij drie van de tragedies vertaald en van toelichtingen voorzien. Het betreft de drie 'vrouwenstukken' *Medea*, *Phaedra* en *Trojaanse vrouwen*. Twee delen zullen nog volgen. Schrijvers staat als altijd garant voor uitstekend leesbaar Nederlands, dat ook getrouw blijft aan het origineel. De gevorderde lezer kan dat zelf controleren: het Latijn staat hier steeds naast de vertaling afgedrukt. Juist in het geval van deze pittige tragedies is dat heel welkom. Je kunt nu zo'n Seneca-stuk echt in korte tijd achter elkaar uitlezen, een ervaring die in het Latijn moeilijk bereikbaar is. Dat biedt goed zicht op de sterkten en zwakten van Seneca als dramaturg. Zo is zijn plotopbouw weinig overtuigend, maar komen zijn beeldspraak en zijn indringende studie van menselijke emoties, vooral de negatieve, krachtig over. Mijn enige aarzeling betreft Schrijvers' gebruik van metriek. Hij claimt de Latijnse versmaten naar het Nederlands te hebben 'getransponeerd' (p.8). De tekst loopt ontegenzeggelijk goed, zoals gezegd, maar de verzen bevatten bij nader inzien veel onregelmatigheden en vrijheden. Mij gaf dat in elk geval regelmatig problemen om ze binnen de gehanteerde metrische schema's te scanderen. Maar als je daar gewoon van afziet en alles beschouwt als 'vrije verzen' is er eigenlijk niets aan de hand.

Seneca's heftige tragedies laten zich prima lezen naast zijn bezonnen filosofische proza. Bovendien zijn de stukken historisch belangrijk, omdat ze eeuwenlang een grotere bron van inspiratie zijn geweest dan de stukken van de grote Griekse tragici. Alle reden dus om met dit werk nader kennis te maken. Vertaler en uitgever zijn zeer te prijzen voor hun durf om deze moeilijke stukken uit te geven, tweetalig nog wel en in een fraai en handzaam formaat. We kunnen uitzien naar deel twee en drie.

Vincent Hunink

Romeins marmeren portret van Seneca (Antikensammlung Berlin).